gemeente Krimpenerwaard

Notitie jaarwisseling

Naar aanleiding van de motie vuurwerkvrije gemeente Krimpenerwaard 2022-2023

Inleiding

De raad heeft op 12 november 2019 een motie aangenomen (M19-84) waarin aan het college wordt verzocht te komen met een plan van aanpak, hoe de Krimpenerwaard kan toewerken richting een vuurwerkvrije gemeente tijdens de jaarwisseling van 2022-2023. Dit betreft dus niet enkel een verbod op knal- en pijlvuurwerk, maar omvat al het vuurwerk wat door particulieren kan worden gekocht en afgestoken.

In de afgelopen commissie SBBV van 24 november is het onderwerp “Vervolgstappen en plan van aanpak 2020-2021 om te komen tot een vuurwerkvrije gemeente in 2022-2023” aan bod gekomen en besproken. De uitvoering van het aangeleverde plan van aanpak stond toen ter discussie. Tijdens dit overleg is het verzoek geuit om het huidige stuk aan te passen op basis van de ervaringen van de afgelopen jaarwisseling en de actuele landelijke regelgeving, te actualiseren en aan te vullen met een handhavingsstrategie en de gevolgen voor de kosten voor verkopers van vuurwerk. Dit plan van aanpak betreft een uitwerking van dit verzoek. De volgende onderwerpen worden in dit document behandeld;

1. De ervaringen van de jaarwisseling 2020-2021
2. Landelijke en lokale wetgeving en ontwikkelingen
3. Handhavingsstrategie
4. Gevolgen voor vuurwerkverkopers
5. Conclusie

1. De ervaringen van de jaarwisseling 2020-2021

Algeheel vuurwerkverbod
De afgelopen jaarwisseling is anders verlopen dan voorgaande jaren. We hadden namelijk te maken met verzwarende maatregelen in het kader van Corona. Het kabinet had besloten om tijdens de jaarwisseling van 2020-2021 het afsteken van vuurwerk niet toe te staan. Hiermee wilde het kabinet extra druk op de zorg (Spoedeisende hulp) zien te voorkomen Het ging hier om een eenmalig verbod.

Verbod op afsteken knalvuurwerk
Daarnaast is per 1 december 2020 een verbod ingesteld voor het verkopen en afsteken van vuurwerk uit de categorie F3, namelijk knalvuurwerk, knalstrengen, vuurpijlen en enkelschotsbuizen (single shots). Vanaf 1 december 2020 mogen vuurwerkverkopers deze producten niet meer op voorraad hebben. Er komt een subsidieregeling ter compensatie voor de kosten voor ondernemers. Dit verbod is blijvend.

Deze ingrijpende maatregelen, hebben een beeld gegeven wat de effecten zijn van een mogelijk definitief vuurwerkverbod voor de gemeente Krimpenerwaard. In de onderstaande alinea’s beschrijven we daarom onze ervaringen met het vuurwerkverbod.

Vuurwerk
Het kabinet kwam halverwege november met het bericht dat het afsteken van vuurwerk, met uitzondering van fop- en schertsvuurwerk, verboden zou zijn tijdens de jaarwisseling. Dit betekende dat alle vuurwerkverkooppunten in de Krimpenerwaard geen vuurwerk mochten verkopen. Ondanks dit verkoopverbod is er volop afgestoken en zijn er bij de gemeente en de politie veel meldingen binnen gekomen van overlast door vuurwerk. De meeste overlast werd gemeld in de weken naar de jaarwisseling toe. Op veel plekken in de Krimpenerwaard is er dus volop nog vuurwerk afgestoken. Gezien de grote knallen en mate van vernielingen mag geconcludeerd worden dat dit voornamelijk illegaal vuurwerk betrof, vermoedelijk gekocht in het buitenland of via internet De politie bevestigt dit ook en geeft aan dat de hoeveelheid illegaal vuurwerk door een vuurwerkverbod niet zal afnemen.

Uitkomst
Vuurwerkoverlast is, na het afkondigen van het landelijk verbod, een aantal weken erger geweest dan voorgaande jaren. Er werd zelfs via sociale media opgeroepen tot een vuurwerkprotest. Een aantal weken na het afkondigen van het landelijk verbod werd de sfeer meer begripvol, ook in de Krimpenerwaard, waarbij een gerichte actie van het politieteam Krimpenerwaard op illegaal vuurwerk zeker heeft bijgedragen. Tijdens de jaarwisseling (tussen 00.00 en 02.00 uur) is het stiller geweest dan voorgaande jaren, omdat er minder vuurwerk is afgestoken en de afsteektijd minder lang was dan voorgaande jaren. Het was echter niet stil. En dat was wel de verwachting van diverse inwoners. Er zijn klachten binnengekomen over het feit dat het niet stil was en men twijfelde aan de aanwezigheid van politie en Boa's om te handhaven.

Slachtoffers
Landelijk geven de cijfers aan dat het aantal vuurwerkslachtoffers fors is gedaald, wel met 70% ten opzichte van voorgaande jaren. In de Krimpenerwaard zijn geen slachtoffers bekend.

Schade
Het schadebedrag door vuurwerk is dit jaar wel fors gestegen. Het bedrag is vastgesteld op €27,748-. Vorig jaar was het schadebedrag €15.150-. Dit bedrag is deels te verklaren door de grote weerstand tegen het vuurwerkverbod. In de maanden november en december is er veel illegaal vuurwerk afgestoken en zijn hiermee ook vernielingen aangericht. Al voor de jaarwisseling was er een schadebedrag bekend van €17.449-. In samenwerking met de buitendienst is besloten om eerder te starten met het sluiten van afvalbakken en containers met als doel meer vernielingen te voorkomen. De gemeente heeft aangifte gedaan tegen deze schades en zal waar mogelijk de schade verhalen op de daders.

Uitkomst
Een vuurwerkverbod kan tot weerstand leiden met als reactie vernielingen, overlast, ongewenst gedrag ed. Dit jaar is daar zeker sprake van geweest en heeft het verbod geleid tot een hoger schadebedrag. Vooral voor de jaarwisseling is er veel schade aangericht.

Carbid
Door het verbod op het afsteken van consumentenvuurwerk en het besluit van de gemeente Krimpenerwaard om het carbidschieten toe te staan is het aantal aanvragen om te mogen carbidschieten op oudejaarsdag enorm gestegen. Tijdens de jaarwisseling 2019-2020 werden er nog 7 meldingen goedgekeurd; deze jaarwisseling waren er 34 meldingen bij de gemeente ingediend, waarvan er uiteindelijk 17 goedgekeurd zijn. In de voorbereiding van de jaarwisseling werd al verwacht dat het aantal aanvragen door het vuurwerkverbod zou gaan stijgen. Alle aanvragen die binnen een stiltegebied vallen zijn geweigerd. Dit om de regels, die gelden in een stiltegebied, in acht te nemen en een wildgroei aan aanvragen te voorkomen. Dit heeft geresulteerd in een groot aantal weigeringen waardoor het aantal goedgekeurde meldingen nog beperkt bleef. Voor aankomend jaar zal voorgesteld worden deze weigeringsgrond (verboden carbid schieten in stiltegebieden) toe te voegen aan artikel 2.73a van de Apv. Mede door dit besluit en de opgelegde coronamaatregelen is de overlast door het carbidschieten beperkt gebleven. Er zijn enkele meldingen van overlast door carbid binnen gekomen; veelal ging het hier om het geluidsniveau. De Boa's hebben steekproefsgewijs een aantal locaties gecontroleerd om toe te zien op de geldende coronaregels en de voorwaarden die zijn gesteld in de Apv. Tijdens deze controles zijn geen ongeregeldheden geconstateerd.

Uitkomst
Carbidschieten valt niet onder het Vuurwerkbesluit en is per gemeente geregeld in de Apv. In de Krimpenerwaard is het een traditie om op oudejaarsdag van 10.00 uur tot zonsondergang carbid te schieten. Tot nu toe is het carbidschieten zonder noemenswaardige incidenten verlopen. Er zijn voldoende regels opgesteld om deze activiteit veilig en met zo min mogelijk overlast te laten verlopen. Afgelopen jaar is gebleken dat er veel verzoeken om te mogen carbidschieten aangevraagd worden voor locaties die in het buitengebied liggen. Daar is volop ruimte en kan goed voldaan worden aan de afstanden die gelden tot woonbebouwing, intramurale zorg en voorzieningen voor het houden van dieren. We willen echter de eis toevoegen, dat een locatie niet in een stiltegebied mag vallen. Een stiltegebied is een beschermd gebied met geluiden die bij het gebied horen.

Verloop jaarwisseling
De jaarwisseling zelf is, op een aantal incidenten na, rustig verlopen. In Haastrecht is het een lange tijd onrustig geweest. In het centrum van Haastrecht had zich een grote groep mensen verzameld. Deze groep bestond uit jongeren en volwassenen. Er werd veel illegaal vuurwerk afgestoken en er zijn ook vernielingen gepleegd waaronder een dixie en een autoruit. Toen de politie hierop ingreep en de mensen aansprak werd zij belaagd met vuurwerk. Na afloop van de jaarwisseling is de gemeente in overleg gegaan met de politie over de precieze gebeurtenissen in Haastrecht. Binnenkort volgt een overleg met de ondernemersvereniging van Haastrecht. Het doel van dit overleg zal gericht zijn op het voorkomen van herhaling tijdens de komende jaarwisselingen.

Hulpdiensten
De brandweer is dit jaar 5x uitgerukt; evenveel als de jaarwisseling 2019-2020.
De politie 9x; dit is hoger dan in 2019-2020 (6x).

Uitkomst
Op het incident in Haastrecht na, is de jaarwisseling nagenoeg zonder incidenten verlopen. Vanwege het vuurwerkverbod en het maatschappelijk ongenoegen vanwege Corona was het op voorhand lastig in te schatten wat we (gemeente, hulpdiensten) konden verwachten; een onvoorspelbare jaarwisseling deze keer met de vrees voor enorme handhavingsproblemen. Er is veel tijd gestoken in de voorbereidingen; met politie zijn een aantal scenario's voorbereid en uitgevoerd.

2. Landelijke en lokale wetgeving en ontwikkelingen

Landelijke wetgeving
De afgelopen jaren zijn er steeds meer beperkingen ingevoerd om de overlast rond de jaarwisseling tegen te gaan. Een gestage ontwikkeling, die de maatschappelijke trend volgt; namelijk dat veel mensen de overlast rond vuurwerk, de agressie tegen hulpverleners, de vernielingen, luchtvervuiling e.d. zat zijn.

De laatste beperking die is ingevoerd, is het verbod op het afsteken van knalvuurwerk. Een blijvend verbod met gevolg dat de komende jaren alleen het afsteken van siervuurwerk, fop- en schetsvuurwerk is toegestaan. Dit kan tot vermindering van vuurwerkslachtoffers en geluidsoverlast leiden. Door het algehele vuurwerkverbod van afgelopen jaar is het lastig om in te schatten hoeveel en of deze maatregel gaat bijgedragen aan het terugdringen van slachtoffers en overlast.

Definitief vuurwerkverbod
Naar aanleiding van het vuurwerkverbod tijdens de afgelopen jaarwisseling gaan de geruchten dat er mogelijk landelijk wordt gekozen voor een vuurwerkverbod tijdens de komende jaarwisseling. Het vuurwerkverbod heeft namelijk gezorgd voor een forse daling van het aantal vuurwerkslachtoffers. Dit besluit is echter nog niet genomen. Het komende jaar zal duidelijk worden wat het kabinet hierover beslist.

Lokaal beleid
Gemeenten hebben meer ruimte gekregen om het gebruik van vuurwerk in te perken. Bij de laatste wijziging van het Vuurwerkbesluit op 29 november 2019 heeft de regering bevestigd dat gemeenten de bevoegdheid hebben om hun grondgebied geheel of gedeeltelijk vuurwerkvrij te maken. Deze bevoegdheid ontlenen de gemeenten aan artikel 149 van de Gemeentewet, waarin de verordeningsbevoegdheid is geregeld. Het is echter nog niet mogelijk om de verkoopvergunningen van vuurwerkverkopers in te trekken of niet meer te verlenen. Het is namelijk nog legaal om consumentenvuurwerk te verkopen. Daarnaast is het fop- en schetsvuurwerk het gehele jaar te kopen in een aantal supermarkten. Er zal eerst een landelijk verbod op consumentenvuurwerk moeten komen wil een verbod op de verkoop van vuurwerk mogelijk zijn.

De mogelijkheden van de gemeente
De Algemene plaatselijke verordening Krimpenerwaard (artikel 2:73) staat toe om plaatsen aan te wijzen waar het verboden is consumentenvuurwerk te gebruiken. Dit in het belang van de voorkoming van gevaar, schade of overlast.

Lokaal vuurwerkverbod voor de gehele gemeente
Om dit te realiseren is het nodig om het grondgebied van de gehele Krimpenerwaard aan te wijzen waar het verboden is om vuurwerk af te steken.

Overwegingen/aandachtspunten
- Een algeheel vuurwerkverbod moet voldoende draagvlak hebben om te doen slagen. Een jaarwisseling zonder vuurwerk heeft een gewenningstijd nodig; een cultuuromslag.
- Een vuurwerkvrije Krimpenerwaard zal bij een gedeelte van de inwoners positief ontvangen worden, maar zal zeker ook tot ongenoegen en misschien wel weerstand bij anderen leiden. Uit het Burgerpanel blijkt dat de voor- en tegenstanders van vuurwerk nagenoeg gelijk zijn. Dit is zeker iets waar rekening mee gehouden moet worden.
- Een algeheel vuurwerkverbod zorgt landelijk voor minder vuurwerkongevallen/slachtoffers. Dat is afgelopen jaar gebleken. In de Krimpenerwaard zijn geen vuurwerkongevallen bekend.
- Of de schade en overlast afneemt is op voorhand niet in te schatten. Gezien de afgelopen jaarwisseling is er in de Krimpenerwaard juist een toename van schade en overlast geweest. Dit kan eenmalig en gerelateerd zijn aan Corona.
- Zoals bekend veroorzaakt het afsteken van vuurwerk milieuvervuiling. Er komt fijnstof in de lucht en zware metalen in de bodem en water. Het komt zeker het milieu ten goede als er geen vuurwerk wordt afgestoken.
- Een algeheel vuurwerkverbod vraagt veel capaciteit van politie en Boa's. Het beboeten van overtredingen van de vuurwerkvoorschriften kan alleen bij constatering op heterdaad. Daardoor is de pakkans minimaal. Neveneffecten van het afsteken van vuurwerk (schade, baldadigheid, vernielingen) kunnen wel beboet worden.
- Zolang het kopen van consumentenvuurwerk toegestaan is in Nederland en illegaal vuurwerk makkelijk te verkrijgen is via het buitenland of internet zal er vuurwerk afgeschoten worden.
- Onvrede bij vuurwerkverkopers; dit leidt tot omzetverlies en mogelijke schade claims voor de gemeente.
- Een vuurwerkverbod biedt kansen voor andere initiatieven; zoals het organiseren van een lichtshow.

Vuurwerkvrije zones
Hierbij worden bepaalde locaties aangewezen als zones waar geen vuurwerk mag worden afgestoken, zoals zorgcentra, dierenverblijven e.d.

Overwegingen/aandachtspunten
- Afgelopen jaren is gebleken dat de vuurwerkvrije zones in de Krimpenerwaard goed werken; over het algemeen zijn de reacties van de aanvragers van vuurwerkvrije zones positief.
- Maar zijn de vuurwerkvrije zones nog langer nodig? Vanaf december 2020 is het namelijk verboden om knalvuurwerk (categorie F3) te verkopen en af te steken. Wat overblijft is siervuurwerk en het fop- en schertsvuurwerk. De belangrijkste reden om een vuurwerkvrije zone aan te vragen is de overlast van knallen (voornamelijk bij kerkdiensten, zorgcentra, complexen waar ouderen wonen).
- Het voorstel van afgelopen jaar was om de vuurwerkvrije zones uit te breiden met appartementencomplexen waar 55+ zelfstandig woont en de molens (mits de molenaar/of bewoners van een molen dit nodig vindt.)
- De consequentie van het uitbreiden van vuurwerkvrije zones is dat er meer handhavingscapaciteit nodig is.
- Controles in de vuurwerkvrije zones zijn nu momentopnames. Boa's en politie verdelen hun tijd tussen de verschillende locaties. Bij permanente controle is meer handhavingscapaciteit nodig.
- Controle in de vuurwerkvrije zones ligt vanaf ± 22.00 uur bij de politie. Gebleken is dat de politie, na 00.00 uur, als het vuurwerk losbarst, andere prioriteiten heeft en de controle in de vuurwerkvrije zones daardoor los moet laten.

- In de planning stond om een pilot op te starten met vrijwillige vuurwerkvrije zones (afsteken vuurwerk is niet officieel verboden, het is een verzoek, er wordt niet gehandhaafd). Wellicht dat deze mogelijkheid achterhaald is door het verbod op knalvuurwerk.

Vuurwerkzones/afsteeklocaties
In dit scenario mag er alleen vuurwerk worden afgestoken in aangewezen vuurwerkzones.

Kantekeningen/overwegingen
- Wie mag hier dan afsteken en waarom?
- Organiseer je dit in alle kernen?
- Laat je het afsteken aan professionals over door het organiseren van een vuurwerkshow of is het een locatie waar een ieder welkom is om zijn vuurwerk af te steken.
- Aandacht voor de veiligheid en verwachte toestroom van inwoners naar deze locatie(s).

Buurgemeenten
Omdat een lokaal vuurwerkverbod alleen geldt voor de aangewezen gemeente is het ook van belang om te inventariseren hoe de omliggende gemeenten omgaan met een mogelijk vuurwerkverbod. Er is een inventarisatie gedaan bij de verschillende gemeenten in het cluster Midden-Holland. Uit deze inventarisatie blijkt dat geen van de gemeenten voorbereidingen aan het treffen is voor een lokaal vuurwerkverbod. Dit is van belang, omdat verschillende regelgeving in nabij gelegen gemeenten voor verwarring en onbegrip kan zorgen. Een breed gedragen besluit dat door meerdere gemeenten wordt gesteund zal meer draagvlak creëren.

3. Handhaving

Een algeheel vuurwerkverbod vraagt op lokaal niveau een strakke handhavingsstrategie, waarbij voldoende capaciteit en inzet van politie en Boa's een prioriteit is om het vuurwerkverbod te doen slagen. Een goede samenwerking tussen politie, OM en gemeenten draagt hieraan bij. In de voorbereiding van de jaarwisseling zal, zoals ieder jaar, de handhavingsstrategie met de politie worden besproken. Dit zal echter binnen de bestaande politiecapaciteit moeten gebeuren. In de lokale driehoek worden hierover afspraken gemaakt. Ook de minister van Justitie en Veiligheid gaat hierover in het Landelijk Overleg Veiligheid Politie (LOVP) met de regioburgemeesters in gesprek.

Illegaal vuurwerk
Het onjuist gebruik van vuurwerk en illegaal vuurwerk is één van de grootste oorzaken van letsel, overlast en openbare orde problemen. In illegaal vuurwerk kunnen schadelijke stoffen zitten en vaak is er meer buskruit toegevoegd. Illegaal vuurwerk is gevaarlijker en schadelijker voor het milieu dan legaal vuurwerk. Een effectieve aanpak van illegaal vuurwerk is daarom onverminderd van belang. Landelijk zet de politie flink in op het lokaliseren van de handel en gebruik van illegaal vuurwerk; de aankoop via internet wordt gemonitord en de douane zet in op de inkoop van vuurwerk uit het buitenland.

Lokaal heeft het politieteam Krimpenerwaard in de aanloop naar de jaarwisseling toe volop ingezet op handhaving van illegaal vuurwerk en het voorkomen van excessen. Veelvuldig is gecommuniceerd om bij vermoeden van illegaal vuurwerk dit te melden via Meld Misdaad Anoniem.

Inzetten beveiligers

Het inzetten van beveiligers kan een optie kunnen zijn. Belangrijk is om daarvoor eerst gedegen onderzoek te doen naar hun bevoegdheid. Beveiligers hebben met andere wetgeving te maken en zijn bijvoorbeeld niet bevoegd om een proces-verbaal uit te schrijven. Ook gezien de te verwachte kosten (inzet op oudejaarsavond) moet de inzet van beveiligers wel van toegevoegde waarde zijn.

Uitkomst:
Voor de komende jaarwisseling wil de gemeente in samenwerking met de politie, halt en de vuurwerkondernemers zo veel mogelijk gaan inzetten op het voorkomen van gebruik, handel en overlast door illegaal vuurwerk.

4. Gevolgen vuurwerkverkopers

Vorig jaar is de burgemeester samen met de politie in gesprek gegaan met verschillende vuurwerkverkopers in de Krimpenerwaard om de gevolgen van een eventueel vuurwerkverbod met hen te bespreken. Tijdens dit overleg waren 8 ondernemingen vertegenwoordigd. In gesprek met de ondernemers werd duidelijk dat een lokaal of landelijk vuurwerkverbod veel financiële schade zal aanrichten. Voor het opzetten en onderhouden van een goedgekeurde vuurwerkonderneming zijn namelijk veel kosten gemoeid. Tijdens de raadsvergadering van 24 november is gevraagd naar een schatting van deze financiële schade. Uit een inventarisatie is gebleken dat de vuurwerkondernemers minimaal €75.000- schade zullen lijden door een vuurwerkverbod. Dit bedrag is opgebouwd op basis van openstaande schuld en openstaande afschrijvingen. In dit bedrag zijn nog niet meegenomen het afvoeren van de voorraad vuurwerk, de schade vergoeding en de misgelopen omzet/winst met oog op de groei in de toekomst. Een lokaal verbod zal leiden tot velen schadeclaims.

Tijdens de raadscommissie van 24 november 2020 hebben 2 vertegenwoordigers van de vuurwerkbranche ingesproken. Met hun verhaal probeerde de insprekers duidelijk te maken dat volgens de vuurwerkbranche het probleem bij het illegale vuurwerk ligt. Er moet meer worden gedaan om de overlast, ongelukken en handel met dit soort vuurwerk tegen te gaan. De raadsleden hebben kennis genomen van de informatie van de insprekers.

5. Conclusie

Op basis van de bovenstaande notitie en de ervaringen van afgelopen jaarwisseling kan de gemeenteraad kiezen voor een richting voor de komende jaren. Op basis van deze keuze kunnen er gericht acties worden genomen om voorbereidingen te treffen voor de komende jaarwisselingen. De verschillende richtingen staan hieronder beschreven.

1. Vasthouden aan de motie
Deze motie is door een meerderheid van de gemeenteraad aangenomen en stelt dat de gemeente Krimpenerwaard in 2022-2023 vuurwerkvrij moet zijn.

2. Landelijke richtlijn volgen
De afgelopen jaren zijn de regels omtrent het afsteken van vuurwerk flink aangescherpt. De verwachting is dat ook voor dit jaar de regels aangepast gaan worden. Mogelijk leidt dit tot een landelijk vuurwerkverbod.

3. Een lokaal vuurwerkverbod uitstellen
De gemeenteraad kan kiezen om het termijn om te komen tot een lokaal vuurwerkverbod uit te stellen. Op basis van afgelopen jaarwisseling werd duidelijk dat het vuurwerkverbod nog geen draagvalk heeft. Er werd nog steeds veel vuurwerk afgestoken en zelfs meer vernielingen aangericht.

4. Een lokaal vuurwerkverbod dit jaar invoeren
De gemeenteraad kan kiezen om de aangenomen motie eerder in te laten gaan. Het vuurwerkverbod van afgelopen jaar heeft aangetoond dat het tot flink minder vuurwerkslachtoffers leidt.